

ENS 114, HEN 433 - ÚVOD DO STUDIA ENVIRONMENTALISTIKY (inovovaný přehled literatury pro podzimní semestr 2004/2005)

Přehled literatury byl inovován 29. 10. 2004. Tituly jsou povinné (P) a doporučené (D). Jsou přibližně (!) číslovány podle sylabu. Další literatura může být zadána dodatečně.

Většina z povinně zadaných knih je k dispozici k absenční výpůjčce v knihovně či prezenčnímu studiu ve studovně. Xerokopie povinných článků jsou uloženy ve studovně ve slohách v boxech označených ENS či HEN. Postupně budou krátké texty, ne knihy, k dispozici v elektronické podobě v informačním systému FSS MU. O literaturu k tomuto kurzu, uloženou ve studovně a v informačním systému, pečuje Mgr. Dana Zajoncová, doktorandka katedry.

Naučte se číst s nadhledem, tj. rozlišovat důležité a nedůležité. Tak si poradíte i s obsáhlejšími texty. Doporučuji psát si z četby poznámky, které se Vám budou hodit nejen v písemných textech, ale i v dalším studiu oboru.

Č1a (P) Rippl, W., Pokorný, J. a kol.: Holistický přístup ke struktuře a funkci mokřadů. *Wetlands International* 32, 1996, str.16-35. *Ukázka ekologické práce.* (xerokopie ve sloze ve studovně)

Č1b (P) Sádlo, J., Pokorný, P.: Neolit skončil, zapomeňte!, *Vesmír* 83, červenec 2004, str. 398-403. *Ukázka přístupu mladé vědecké generace, odmítající ochranářské sentimenty.* (xerokopie ve sloze ve studovně)

Č1c (P) Procházka, J. S.: Ochrana přírody a přírodních památek. *Český čtenář*, Praha 1926, str. 111-120. *Text rodící se vědecké ochrany přírody, v němž je zřetelná i nepřímá kritika naivistického období ochrany přírody.* (xerokopie ve sloze ve studovně)

Č1d (P) Hampl, M.: Tajemství trvale nevyčerpatelných zdrojů. In: *Trvale udržitelný rozvoj. Sborník textů č. 32, Centrum pro ekonomiku a politiku.* Praha 2004, str. 19-24. *Ekonomická obrana trvalého růstu.* (xerokopie ve sloze ve studovně)

Č1e (P) Klaus, V.: Ekologie nebo prosperita? *Deníky Bohemia*, 4. 4. 2001, přetištěno in: *Trvale udržitelný rozvoj. Sborník textů č. 32, Centrum pro ekonomiku a politiku.* Praha 2004, str. 77-78. *Článek charakterizující četné další texty z pera téhož autora, kritizující „ekologický fundamentalismus“.* (xerokopie ve sloze ve studovně)

Č1f (P, D) Komárek, S.: Příroda a kultura. *Vesmír*, Praha 2000. Povinně str. 99-116, jinak doporučeno. *Příklad ne-darwinistického přístupu v biologii, příklad syntézy biologického a filozofického přístupu.* (1 prezenčně studovna FSS, 1 absenčně studovna FF)

Č1g (D) Komárek, S.: Lidská přirozenost. *Vesmír*, Praha 1998, po str. 64. *Charakteristika významných postav dějin biologie.* (1 prezenčně studovna FSS, 1 absenčně studovna FF)

Č1h (D) Wilson, E.: Konsilience. *Lidové noviny*, Praha 1999, str. 7-18. *Pokus o sjednocení přírodních a humanitních věd.* (1 prezenčně studovna FSS, 3 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně studovna FF)

Č1i (D) Škrdlant, T.: Demokracie přírody. *Orig. Videojournal*, Praha 1996. *Netradičně pojaté úvahy o ekologii. Knižka se zamýšlí nad některými principy fungování přírody. Studenti se k ní mohou vrátit v diskusi s autorem, zapíší-li se do volitelného semináře "Ekosystémové přemýšlení".* (3 prezenčně studovna FSS, 4 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně a 4 absenčně studovna FF, 25 ks u sekretářky katedry)

Č1j (D) Sádlo, J.: Co bude, až spadne. *Vesmír* 78/1999, str. 143-145. *Vtipný text založený na studiu sukcesních procesů. Ukázka kvalitní popularizace vědecké práce.* (xerokopie ve sloze ve studovně)

Č1k (D) Wilson, E. O.: Rozmanitost života. *Lidové noviny*, Praha 1995. *Knih známého profesora biologie na Harvardově univerzitě shrnuje závěry rozsáhlých výzkumů o zániku druhového bohatství jako důsledku lidské činnosti.* (2 prezenčně studovna FSS, 3 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně a 5 absenčně studovna FF)

Č1l (D) Markoš, A.: Tajemství hladiny: Hermeneutika živého. *Vesmír*, Praha 2000. *Jiný pohled na přírodu.* (2 prezenčně studovna FSS, 4 absenčně knihovna FSS, 1 absenčně studovna FF)

- Č3a (P) Telihard de Chardin, P.: Místo člověka v přírodě. Svoboda - Libertas, Praha 1993. *Kniha představující idealistické křídlo evolučních teorií. Studujte s ekologickým výhledem str. 11-93.* (1 prezenčně studovna FSS, 5 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně studovna FF, 14 absenčně studovna FF)
- Č3b (P) Zrzavý, J.: O egoismu všeho živého. Vesmír 77, únor 1998, str. 67-71. *Ukázka neodarwinistického a dawkinsovského přístupu, dovedená do odvážných závěrů.* (xerokopie ve studovně)
- Č3c (D) Lovelock, J.: Gaia, nový pohled na život na Zemi. Abies, Prešov 1994. *Kratší, starší a populárněji podaná verze téže teorie. Světoznámá kniha fyzika a filozofa vycházející z představy Země jako seberegulujícího superorganismu. Ekologická krize ohrožuje lidský druh a současné formy života, nikoliv pozemskou přírodu.* (2 prezenčně studovna FSS, 2 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně a 1 absenčně studovna FF, 1 absenčně knihovna FF)
- Č3d (D) Lovelock, J.: Homage to Gaia. Oxford University Press, Oxford 2000. *Lovelockova autobiografie.* (1 prezenčně studovna FSS) *Koho by tento autor zajímal blíže, necht' v časopise Resurgence No 206, May/June 2001 vyhledá článek J. Lovelocka: At the Service of the Earth a v témže čísle článek A. Primavesiho: Sacred Systems.*
- Č3e (D) Lorenz, K.: Takzvané zlo. Mladá fronta, Praha 1992. *Klasická práce překračující úzký pohled etologa na modely chování zvířat. Má četné konsekvence pro sociologické a psychologické uvažování.* (1 prezenčně studovna FSS, 1 prezenčně a 3 absenčně studovna FF, 1 absenčně knihovna FF)
- Č3f (D) Dawkins, R.: Sobecký gen. Mladá fronta, Praha 1998. *Jedna z knih, která nejvíce ovlivnila vědu posledních let, našla si zástupy příznivců i odpůrců.* (1 prezenčně studovna FSS, 1 absenčně knihovna FSS, 2 absenčně studovna FF)
- Č3g (D) Ridley, M.: Původ ctnosti (o evolučních základech a zákonitostech nesobeckého jednání člověka). Portál, Praha 2000. *Kniha Dawkinsova žáka. Ukázka málem biologického determinismu aspirujícího na výklad sociálních otázek.* (3 prezenčně studovna FSS, 4 absenčně knihovna FSS, 1 absenčně a 1 prezenčně studovna FF)
- Č3h (D) Zrzavý, J., Štorch, D., Míhulka, S.: Jak se dělá evoluce. Paseka, Praha 2004. (3 prezenčně studovna FSS, 3 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně studovna FF)
- Č4 (D) Librová, H.: recenze Verbeek, B.: Antropologie der Umweltzerstörung. Sociální studia 3, 1998, G 40, str. 89-91. *Existují recenze různého typu. Tato ukázka představuje recenzi esejistickou, diskusní, úvahovou. Sledujte, jak vypadají jiné recenze, a naučte se recenze psát.* (xerokopie ve sloze ve studovně)
- Č5a (P) Demografie (nejen pro demografy), Slon, Praha 1993. *Základní informace o ukazatelích v českém jazyce.* (1 prezenčně studovna FSS, 1 prezenčně a 1 absenčně studovna FF)
- Č5b (P) Haupt, A., Kane, T. T. (ed.): The Population Reference Bureau's population handbook. The Population Reference Bureau, Washington, D. C. 1991. *Výtah z anglických učebnic o základních demografických ukazatelích a jejich číselných hodnotách; grafická vyjádření.* (xerokopie ve sloze ve studovně) *Studujte pozorně, data aktualizujte, např. pomocí World Population Data Sheet 2003 – dostupné z www.prb.org -obsahuje tabulku s demografickými daty pro všechny státy řazenými dle kontinentů.*
- Č5c (D) Librová, H.: Decentralizace osídlení vize a realita. Část první: vize, postoje k venkovu a potenciální migrace v ČR, Sociologický časopis 1996, č. 3, str. 285-296. (xerokopie ve studovně)
- Č5d (D) Librová, H.: Decentralizace osídlení vize a realita. Část druhá: Decentralizace v realitě České republiky, Sociologický časopis 1997, č. 1, str. 27-40. (xerokopie ve studovně) *Dvě starší studie, kombinující statistický a kvalitativní přístup. Inspirace inovaci komparativní diplomovou prací (jak se stav změnil v dalších letech?).*
- Č6 (D) Schumacher, E. F.: Malé je milé. Doplněk, Brno 1999. *Klasická kniha alternativního pohledu na ekonomiku.* (1 prezenčně studovna FSS, 1 absenčně knihovna FSS)
- Č8a (P) Keller, J.: Až na dno blahobytu. Duha, Brno 1993. *Populárně prezentovaný text, který v době všeobecného nadšení z vyhlídky na ekonomický a spotřební růst rozčilil mnohé české čtenáře.* (2 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně a 1 absenčně studovna FF)
- Č8b (P) Ve studovně FSS časopisy Environmental Politics, The Ecologist. *Seznamte se se zaměřením a se strukturou časopisů, vyberte některá pro Vás zajímavá témata.*
- Č8c (D) Keller, J.: Sociologie a ekologie. Slon, Praha 1997. (2 prezenčně studovna FSS, 2 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně a 5 absenčně studovna FF)

Č9a (P) Weizsäcker E. U., Lovins A. B., Lovins L. H.: Faktor 4. Phare 1997, do str. 199. *Bestseller technologického optimismu*. (1 prezenčně studovna FSS, 1 absenčně knihovna FSS, 25 ks u sekretářky katedry)

Č9b (D) Šmajš, J.: Ohrožená kultura. Zvláštní vydání, Brno 1995. *Monografie, která se věnuje evolučnímu konfliktu mezi přírodními zákonitostmi a lidskou kulturou, zvláště povahou jejích technologií. Blíže se můžete s autorem a jeho pojetím seznámit v kurzu „Příroda a kultura“*. Též k tématu 4. (3 absenčně knihovna FSS, 4 absenčně studovna FF)

Č10a (P) Librová, H.: Pestří a zelení. Veronica, Duha, Brno 1994, str. 26-37. *Kniha o ekologicky příznivých změnách životního způsobu. Čtěte krátkou kapitolu o diskusi nad podílem křesťanství na vzniku a řešení ekologické krize*. (3 prezenčně studovna FSS, 5 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně a 5 absenčně studovna FF)

Č10b (P) Ve studovně FSS časopisy Environmental Values, Resurgence, Environmental Ethics. *Seznamte se se zaměřením a se strukturou časopisů, vyberte některá pro Vás zajímavá témata*.

Č10c (P) Vavroušek, J.: Závod s časem: hledání hodnot slučitelných s trvale udržitelným způsobem života. Literární noviny 49, 9. prosince 1993, str. 1 a 3. *Normativní přístup ke změně hodnot*. (xerokopie ve studovně)

Č10d (P) Librová, H.: Vlažní a váhaví: kapitoly o ekologickém luxusu. Doplněk, Brno 2004. Čtěte str. 147-159. *Pokus o sociologické zachycení reálných změn ve způsobu života a v hierarchii hodnot*. (knihla ještě k dostání v knihkupectví Jana Šabaty na Moravském náměstí, 3 prezenčně studovna FSS, 3 absenčně knihovna FSS, 1 prezenčně studovna FF)